

Notă informativă privind indicatorii de fraudă pentru FEDR, FSE și FC

Acesta este un document de lucru elaborat de către Comisie. În temeiul dreptului comunitar aplicabil, documentul prezintă informații tehnice în atenția autorităților publice, specialiștilor, beneficiarilor sau potențialilor beneficiari, precum și a altor organisme implicate în monitorizarea, controlul sau punerea în aplicare a politicii de coeziune cu privire la modul de interpretare și aplicare a normelor comunitare în acest sector. Documentul vizează să prezinte explicațiile și interpretările serviciilor Comisiei cu privire la aceste norme, în scopul facilitării punerii în aplicare a programelor operaționale și încurajării bunelor practici. Cu toate acestea, prezenta notă informativă nu aduce atingere interpretării legislației naționale, a Curții de Justiție și a Tribunalului de Primă Instanță sau evoluției procesului decizional al Comisiei.

CUPRINS

1. INTRODUCERE.....	3
1.1. Context	3
1.2. Strategia comună de prevenire a fraudelor.....	3
2. DEFINIȚII.....	3
2.1. Definiția neregulii	3
2.2. Definiția fraudei în Tratat.....	3
2.3. Tipuri de fraudă.....	3
3. MOTIVELE CARE STAU LA BAZA FRAUDELOR.....	3
4. RESPONSABILITĂȚILE DE PREVENIRE ȘI DETECTARE A FRAUDELOR....	3
4.1. Autoritățile de management și de certificare („management”).....	3
4.2. Autoritățile de audit (și alte organisme de audit care desfășoară activități de audit) 3	
5. RECOMANDĂRI PENTRU UTILIZAREA PREZENTEI NOTE INFORMATIVE	3

Anexa 1 Sisteme și indicatori de fraudă în cadrul contractelor și achizițiilor

Anexa 2 Sisteme și indicatori de fraudă ai serviciilor de consultanță

Anexa 3 Procedura de raportare a fraudelor la OLAF

1. INTRODUCERE

1.1. Context

În conformitate cu articolul 274 din tratat, Comisia execută bugetul pe proprie răspundere, având în vedere principiile bunei gestiuni financiare. Mai mult decât atât, statele membre cooperează cu Comisia pentru a asigura utilizarea creditelor în concordanță cu principiile bunei gestiuni financiare.

Articolul 280 din tratat stipulează că statele membre și Comisia combat fraudă și orice alte activități ilegale care aduc atingere intereselor financiare ale Comunității.

De asemenea, în conformitate cu articolul 53b alineatul (2) din Regulamentul (CE, Euratom) nr. 1605/2002 al Consiliului privind regulamentul financiar aplicabil bugetului general al Comunităților Europene¹, statele membre sunt responsabile pentru prevenirea și soluționarea neregulilor și fraudei în domeniile gestionate în mod repartizat. Conform regimului juridic al gestiunii repartizate, în scopul protejării intereselor financiare ale Comunității, statele membre sunt, în principal, responsabile pentru stabilirea sistemelor de gestionare și control care respectă cerințele dreptului comunitar, precum și pentru verificarea funcționării eficiente a sistemelor, prin auditurile efectuate de organe desemnate în vederea prevenirii, detectării și corectării neregulilor sau fraudei². În cazul unei nereguli sau suspiciuni de fraudă, Comisia trebuie să fie informată în conformitate cu procedurile de raportare stabilite în Regulamentele (CE) nr. 1681/94 și (CE) nr. 1831/94 ale Comisiei cu privire la neregulile în legătură cu cazurile din perioada de programare 2000-2006 și în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 1828/2006 (articolele 27-36) al Comisiei, pentru cazurile referitoare la perioada de programare 2007-2013.

Indiferent dacă neregulile sunt neintenționate sau intenționate (fraudă), cheltuielile afectate trebuie să fie excluse de la cofinanțarea din bugetul comunitar.

Prezenta notă informativă prezintă o listă a sistemelor de fraudă și a indicatorilor de fraudă aferenți, care ar putea fi relevantă în domeniul acțiunilor structurale, având scopul de a crește nivelul de sensibilizare în statele membre cu privire la fraudă,

¹ JO L 248, 16.9.2001.

² Articolul 70 din Regulamentul (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului din 11 iulie 2006 de stabilire a anumitor dispoziții generale privind Fondul European de Dezvoltare Regională, la Fondul Social European și la Fondul de coeziune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1260/1999, JO L 210, 31.7.2006 și secțiunea 4 (articolele 27-36) din Regulamentul (CE) nr. 1828/2006 al Comisiei de stabilire a normelor de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006, JO L 371, 27.12.2006.

astfel încât sistemele de gestionare și control să poată fi consolidate în vederea prevenirii și detectării mai eficiente a fraudei³.

1.2. Strategia comună de prevenire a fraudelor

Nota informativă reprezintă una dintre acțiunile care rezultă dintr-o inițiativă mai amplă demarată în anul 2008: Direcția Generală (DG) pentru Politică Regională și DG pentru Ocuparea Forței de Muncă, Afaceri Sociale și Egalitate de Șanse, asistate de OLAF, au elaborat o strategie comună de prevenire a fraudelor (SCPF) care cuprinde o serie de acțiuni antifraudă pentru creșterea nivelului de sensibilizare cu privire la fraudă în cadrul gestiunii repartizate și pentru a oferi orientări și instrumente mai proactive pentru combaterea fraudei.

În ceea ce privește orientarea în general, începând cu 2009, obiectivul este de a pune la dispoziție un „pachet” pentru autoritățile care gestionează fondurile structurale în statele membre, pentru responsabilii din cadrul Comisiei și pentru auditorii din statele membre, referitor la diverse aspecte legate de fraudă.

Mai exact, obiectivele strategice ale SCPF sunt următoarele:

- consolidarea evaluării riscurilor de fraudă;
- **introducerea unor orientări proactive pentru statele membre în vederea detectării fraudelor;**
- asigurarea unui sprijin mai mare autorităților din statele membre în activitatea de prevenire și de detectare a fraudelor;
- creșterea nivelului de sensibilizare cu privire la fraudă în cadrul DG Politică Regională și DG pentru Ocuparea Forței de Muncă, Afaceri Sociale și Egalitate de Șanse;
- creșterea nivelului de sensibilizare cu privire la fraudă în statele membre.

³ În fiecare an, Comisia publică un raport cu privire la lupta antifraudă în Comunitate (de exemplu, pentru 2007: *Raportul Comisiei către Parlamentul European și Consiliul European, Protejarea intereselor financiare ale Comunităților – Lupta antifraudă – Raportul anual 2007* – SEC(2008)2300 și SEC(2008)2301) care include o anexă statistică privind neregulile, suspiciunile de fraudă și fraudă. În domeniul acțiunilor structurale din perioada de programare 2000-2006, atunci când raportează Comisiei cu privire la nereguli, în conformitate cu reglementările în vigoare privind raportarea, statele membre arată că 12-15 % dintre nereguli sunt „suspiciuni de fraudă”. În baza acestei estimări, în 2007, „suspiciunile de fraudă” raportate afectează aproximativ 0,31 % din angajamente. Aceste cifre fiind preliminare, trebuie să fie tratate cu atenția necesară, deoarece numai o autoritate juridică având competența corespunzătoare poate califica o suspiciune de fraudă ca reprezentând un caz de fraudă.

Deoarece unul dintre obiectivele strategice din SCPF este oferirea unor orientări proactive pentru detectarea fraudelor, care poate, la rândul său, să contribuie la prevenirea fraudelor, Comisia a întocmit prezenta notă informativă cu privire la indicatorii de fraudă, astfel încât statele membre să își poată consolida cunoștințele cu privire la sistemele de fraudare și a indicatorilor de fraudă.

Anexele 1 și 2 la prezenta notă informativă conțin o listă cu sistemele de fraudare general recunoscute comune și recurente în domeniul contractării și al achizițiilor publice, precum și al sarcinilor de muncă și serviciilor de consultanță, cu indicatorii de fraudă asociați.⁴

Anexa 3 la prezenta notă informativă prezintă pe scurt procedurile de raportare a fraudei la Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF).

2. DEFINIȚII

2.1. Definiția neregulii

În sensul Regulamentului (CE) nr. 2988/95 al Consiliului din 18 decembrie 1995 privind protecția intereselor financiare ale Comunităților Europene, termenul „neregulă” reprezintă un concept larg și acoperă atât neregulile intenționate, cât și pe cele neintenționate comise de operatorii economici.

Articolul 1 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 2988/95⁵ definește „**neregula**” ca:

„orice încălcare a unei dispoziții de drept comunitar, ca urmare a unei acțiuni sau omisiuni a unui agent economic, care poate sau ar putea prejudicia bugetul general al Comunităților sau bugetele gestionate de acestea, fie prin diminuarea sau pierderea veniturilor acumulate din resurse proprii, colectate direct în numele Comunităților, fie prin cheltuieli nejustificate”⁶

⁴ O parte importantă a informării recurge la ghidul Asociației Experților Autorizați în Investigarea Fraudelor (ACFE) privind fraudă contractuală sau din achiziții din 2008. Acest ghid are la bază investigațiile cazurilor de fraudă din lume și sistemele de fraudare cunoscute. A se vedea www.acfe.com.

⁵ JO L 312, 23.12.1995, p.1.

⁶ În sensul fondurilor structurale, o definiție adaptată este stabilită în articolul 1a din Regulamentul (CE) nr. 1681/94: „«neregulă» înseamnă orice încălcare a unei dispoziții a dreptului comunitar care rezultă dintr-un act sau dintr-o omisiune a unui operator economic care are sau ar putea avea ca efect un prejudiciu la adresa bugetului general al Uniunii Europene prin imputarea unei cheltuieli necorespunzătoare bugetului general”. Aceeași definiție este dată și în articolul 2 alineatul (7) al Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului de stabilire a anumitor dispoziții generale privind Fondul European de Dezvoltare Regională, la Fondul Social European și la Fondul de Coeziune pentru perioada de programare 2007-2013.

2.2. Definiția fraudei în Tratat

Convenția încheiată în temeiul articolului K.3 din Tratatul de instituire a Uniunii Europene, privind protecția intereselor financiare ale Comunităților Europene⁷ definește „**frauda**”, din punct de vedere al cheltuielilor, ca pe orice act sau omisiune intenționată legată de:

- *utilizarea sau prezentarea de declarații sau documente false, incorecte sau incomplete, care are ca efect deturnarea sau reținerea incorectă de fonduri din bugetul general al Comunităților Europene sau din bugetele gestionate de Comunitățile Europene sau în numele acestora;*
- *nedezvăluirea de informații și încălcarea unei obligații specifice, cu același efect;*
- *utilizarea improprie a acestor fonduri în alte scopuri decât cele pentru care au fost inițial acordate*

Prin urmare, componenta de înșelăciune intenționată este cea care deosebește fraudă de termenul mai general de „neregulă”.

În conformitate cu articolul 3 litera (e) din Regulamentul (CE) nr. 1681/94, începând cu 2006, statele membre sunt obligate să identifice, atunci când notifică nereguli Comisiei, dacă neregulile respective implică „**suspiciuni de fraudă**”⁸.

2.3. Tipuri de fraudă

Se recomandă ca orice clasificare a tipurilor de fraudă să fie realizată în funcție de circumstanțele specifice și de mediul în care organizațiile își desfășoară activitatea.

Asociația Experților Autorizați în Investigarea Fraudelor (ACFE)⁹ utilizează o taxonomie specifică de denumire a tipurilor de fraudă cu care se poate confrunta o organizație. ACFE împarte fraudele în trei tipuri, ca punct de plecare pentru o organizație în identificarea domeniilor vulnerabile la fraude:

⁷ JO C 316 , 27.11.1995, p. 49.

⁸ Articolul 1a alineatul (4) din Regulamentul (CE) nr. 1681/94 definește „suspiciunea de fraudă” ca „o neregulă care determină inițierea unei proceduri administrative sau judiciare la nivel național pentru a stabili existența unei intenții, în special de fraudă”. Această definiție este reprodusă în articolul 27 alineatul (c) din Regulamentul (CE) nr. 1828/2006.

⁹ A se vedea „*Managing the Business Risk of Fraud – A Practical Guide*”, the Institute of Internal Auditors, the American Institute of Certified Public Accountants and the Association of Certified Fraud Examiners (*Gestionarea riscului de fraudă în afaceri – Ghid practic, Institutul Auditorilor Interni, Institutul American al Contabililor Publici Autorizați și Asociația Experților Autorizați în Investigarea Fraudelor*), 2008. <http://www.ifa-iaf.be/v1/frontEnd/libraryIfa/index.php?action=detail&id=29>.

1. Manipularea intenționată a declarațiilor financiare (de exemplu, raportarea incorectă a veniturilor)
2. Orice tip de deturnare de bunuri tangibile sau intangibile (de exemplu, rambursări frauduloase de cheltuieli)
3. Corupție (de exemplu, mită, manipularea procedurilor de cerere de oferte , nedeclararea conflictelor de interese, deturnare de fonduri)

3. MOTIVELE CARE STAU LA BAZA FRAUDELOR

Există trei elemente care stau la baza comiterii fraudelor, care pot fi rezumate sub forma unui „triunghi al fraudei”¹⁰:

opportunity – oportunitate

rationalization – justificare

financial pressure – presiune financiară

Oportunitatea: Chiar dacă o persoană are un motiv, trebuie să existe și o oportunitate. Sistemele deficiente de control intern pot genera o oportunitate (*presupusa probabilitate ca fraudă să nu fie detectată reprezintă un considerent esențial pentru autorul fraudei*). Exemple de puncte slabe ale sistemelor de control intern sunt deficiențele referitoare la:

- supraveghere și revizuire;
- separarea funcțiilor;
- aprobarea de către organele de conducere;
- controlul sistemelor.

¹⁰ Conceptul de triunghi al fraudei a fost inițiat de cercetătorul în domeniul fraudelor Dr. Donald R. Cressey. A se vedea „*The Handbook of Fraud Deterrence*”, de Harry Cendrowski, James P. Martin și Louis W. Petro, 2007, p. 41.

Frauda poate apărea, de asemenea, în cazul în care nu sunt efectuate controale sau persoanele cu funcții de autoritate creează șansele ca aceste controale existente să nu fie luate în considerare.

Justificare: O persoană poate formula o justificare prin explicarea rezonabilă a actelor sale, de exemplu „este corect să procedez astfel – merit acești bani” sau „au o datorie față de mine”, „iau banii doar cu împrumut – îi voi restitui”.

Presiune financiară, stimulent sau motivație: Factorul „nevoie sau aviditate”. Simpla aviditate poate reprezenta de multe ori un motiv puternic. Alte presiuni pot apărea din problemele financiare personale sau din vicii personale precum jocurile de noroc, dependența de droguri etc.

„Spargerea triunghiului fraudei”¹¹ reprezintă cheia prevenirii fraudelor. Dintre cele trei elemente, oportunitatea este cel mai direct afectată de sistemele solide de control intern și, prin urmare, este elementul cel mai ușor de gestionat.

4. RESPONSABILITĂȚILE DE PREVENIRE ȘI DETECTARE A FRAUDELOR

4.1. Autoritățile de management și de certificare („management”)

În cadrul sistemului de gestiune repartizată a fondurilor structurale, statele membre sunt principalii responsabili în ceea ce privește crearea unor sisteme de gestiune și control care respectă cerințele comunitare, verificarea eficienței în funcționare a acestor sisteme, prin audituri efectuate de organele desemnate, în vederea prevenirii, detectării și corectării neregulilor și fraudei.

Întrucât responsabilitatea principală pentru prevenirea fraudei revine autorităților de management, descurajarea cu succes a fraudelor poate să depindă de o combinație între eforturile autorităților de management și ale auditorilor.¹²

Scopul trebuie să fie reducerea elementului de oportunitate în triunghiul fraudei.

Mecanismul principal de reducere a oportunității este controlul intern solid, care implică în special supravegherea și revizuirea corespunzătoare, precum și separarea funcțiilor.

De asemenea, autoritățile de management trebuie să posede suficiente cunoștințe privind identificarea indicatorilor de fraudă și să cunoască obligația de a raporta neregulile și suspiciunile de fraudă în conformitate cu reglementările în vigoare.

¹¹ A se vedea „*The Handbook of Fraud Deterrence*” de Harry Cendrowski, James P. Martin și Louis W. Petro, 2007, p. 41.

¹² A se vedea „*The Handbook of Fraud Deterrence*” de Harry Cendrowski, James P. Martin și Louis W. Petro, 2007, p. 29.

Statele membre trebuie să acorde atenție punerii corecte în aplicare și diseminării orientărilor la nivel intern în ceea ce privește obligația de raportare a neregulilor și a suspiciunilor de fraudă, potrivit dispozițiilor normelor aplicabile¹³.

4.2. Autoritățile de audit (și alte organisme de audit care desfășoară activități de audit)

În conformitate cu standardul IIA 1210.A2¹⁴, auditorul intern (precum și cel extern) trebuie să posede cunoștințe suficiente pentru identificarea indicatorilor de fraudă, dar nu este nevoie să dețină expertiza unei persoane a cărei responsabilitate principală este detectarea și investigarea fraudelor.

Exercitând un scepticism profesional adecvat¹⁵, auditorii trebuie să fie foarte atenți la oportunitățile de fraudă, cum ar fi deficiențele de control în cadrul sistemelor de control și gestiune. Atunci când este relevant, în special dacă mediul de gestiune și control poate fi considerat cu risc ridicat, se recomandă ca auditorii să se consulte cu autoritățile de management în ceea ce privește punctele de vedere ale acestora față de riscul de fraudare, pentru a testa măsurile antifraudă puse în aplicare.

Ca parte atât a auditului sistemelor de gestiune și de control, cât și a auditului operațiunilor, autoritățile de audit verifică dacă mecanismele puse în aplicare pentru prevenirea fraudelor sunt adecvate și eficiente.

Ar putea fi necesar ca autoritățile de audit să fie vigilente în ceea ce privește fraudă în special în legătură cu procedurile de acordare a subvențiilor și de atribuire a contractelor, precum și fraudele legate de achizițiile publice (atunci când discută, planifică și efectuează auditul, auditorul poate considera domeniul achizițiilor ca fiind foarte expus riscurilor de fraudă).¹⁶

¹³ Articolul 70 din Regulamentul (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului din 11 iulie 2006 de stabilire a anumitor dispoziții generale cu privire la Fondul European de Dezvoltare Regională, la Fondul Social European și la Fondul de coeziune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1260/1999, JO L 210, 31.7.2006 și secțiunea 4 (articolele 27-36) din Regulamentul (CE) nr. 1828/2006 al Comisiei de stabilire a normelor de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 (JO L 371, 27.12.2006).

¹⁴ Institutul Auditorilor Interni, *International Standards for the Professional Practice of Internal Auditing* (Standardele internaționale pentru practica profesională a auditului intern).

¹⁵ Standardul internațional de audit 240: „*Responsabilitatea auditorului de a avea în vedere fraudă în cadrul auditului declarațiilor financiare*”. Același standard admite, de asemenea, că „riscul de a nu detecta o denaturare semnificativă determinată de o fraudă este mai mare decât riscul de a nu detecta o denaturare semnificativă determinată de o eroare, deoarece fraudă poate implica sisteme sofisticate și bine organizate destinate să o ascundă, cum ar fi documente falsificate, neînregistrarea deliberată a tranzacțiilor sau falsul intenționat în declarații...”

¹⁶ A se vedea proiectul de expunere pentru avizul de bună practică la standardul internațional de audit 240 care oferă orientare suplimentară în privința problemelor din sectorul public, punctul 3.

5. RECOMANDĂRI PENTRU UTILIZAREA PREZENTEI NOTE INFORMATIVE

Se recomandă ca statele membre:

1. să ia cunoștință de prezenta notă informativă în scopul sensibilizării și să asigure larga diseminare a acesteia la toate organismele care gestionează fonduri structurale.
2. să utilizeze informațiile cu privire la sistemele de fraudare furnizate în *Anexele 1 și 2*, în baza principiului bunelor practici, pentru a actualiza procedurile în ceea ce privește verificările și aprobările legate de cererile de plată din partea beneficiarilor finali. Acest lucru se poate realiza, de exemplu, prin includerea în listele de verificare a unei trimiteri la prezenta notă informativă, și/sau la sistemele de fraudare menționate, în special în situațiile în care evaluarea riscurilor ar putea indica un risc de fraudă ridicat.
3. să asigure sensibilizarea¹⁷ cu privire la procedurile de raportare a fraudelor, de exemplu site-urile web ale organismelor de management și ale organismelor intermediare ar putea include asemenea informații (a se vedea procedurile de raportare a fraudelor din *Anexa 3*).
4. să asigure că verificările de management se efectuează în mod corespunzător, deoarece aceste verificări reprezintă un instrument important în descurajarea și detectarea fraudelor. Se face trimitere la nota orientativă „*Document orientativ pentru verificările gestionării efectuate de statele membre asupra operațiunilor cofinanțate din fondurile structurale și din Fondul de coeziune pentru perioada de 2007–2013*”¹⁸.
5. să utilizeze dubla verificare a informațiilor, inclusiv verificarea informațiilor împreună cu un terț dacă există suspiciuni de fraudă. De exemplu, veridicitatea unei facturi dubioase prezentate de un beneficiar final poate fi verificată împreună cu prestatorul de servicii, dacă este nevoie prin examinarea la fața locului a registrelor și evidențelor contabile ale prestatorului de servicii.

¹⁷ Majoritatea anchetelor în cazuri de fraudă rezultă din informațiile și rapoartele primite. În acest sens liniile telefonice gratuite joacă un rol important.

¹⁸ Versiunea finală din 5.6.2008, document COCOF 08/0020/04.

FRAUDE ÎN CADRUL CONTRACTELOR ȘI ACHIZIȚIILOR PUBLICE

Sisteme de fraudare comune și recurente și indicatorii de fraudă relevanți (semnale de avertizare)

Prezenta anexă prezintă șaisprezece sisteme de fraudare comune și recurente, împreună cu o descriere a sistemului și indicatorii de fraudă relevanți în domeniul contractelor și achizițiilor publice.

Aceasta este o listă neexhaustivă a unor sisteme general recunoscute.

Prezenta anexă utilizează o mare parte a structurii și conținutului aplicate de ACFE¹⁹ în instrucțiunile pentru profesioniștii din domeniul prevenirii și detectării fraudei.

1. Corupție – mita și comisioanele ilegale

Descrierea sistemului:

Mita și comisioanele ilegale semnifică darea sau primirea de „obiecte de valoare” în vederea influențării unui act oficial sau a unei decizii de natură comercială.

Oferirea de mită

„Obiectele de valoare” nu trebuie să fie și, adesea, nu sunt bani (ambiguitatea se menține, ceea ce permite autorului să invoce diferite scuze, dacă este necesar). Orice beneficiu tangibil oferit sau primit în vederea coruperii primitorului poate constitui mită. „Obiecte de valoare” specifice care au fost date sau primite ca mită includ, între altele: cadouri a căror valoare depășește pragurile stabilite de către organizații/societăți, „împrumuturi” (indiferent dacă au fost sau nu rambursate), utilizarea unor carduri de credit, plata în exces a achizițiilor (de exemplu, o plată de 500 000 EUR pentru un apartament în valoare de 200 000 EUR), utilizarea gratuită sau în schimbul unei chirii preferențiale a unui apartament, utilizarea gratuită a unui autoturism închiriat, plățile în numerar, plata prin cecuri sau transfer bancar a unor „taxe sau onorarii” fictive, reprezentând adesea un procent stabilit în prealabil din contractul obținut, și plătite printr-un intermediar sau *societate-paravan*²⁰ înființată de către destinatar, precum și

¹⁹ Asociația Experților Autorizați în Investigarea Fraudelor (*Association of Certified Fraud Examiners*) www.acfe.com. Mai exact, structura și conținutul se inspiră din instructajul privind „Fraudele în domeniul contractelor și achizițiilor” furnizat investigatorilor de fraude.

²⁰ O societate-paravan este o companie reală, dar cu operațiuni și active inexistente.

deținerea de participații secrete în cadrul societății contractante sau vânzătoare corupte). De obicei, obiectele de valoare sunt acordate în ordinea prezentată mai sus. Această ierarhie apare deoarece, inițial, părțile își studiază reciproc intențiile și este posibil ca plătitorul mitei să nu poată oferi plăți mai substanțiale decât după atribuirea contractului.

După atribuirea unui contract, darea de mită are loc în special sub forma acordării de comisioane ilegale, ceea ce înseamnă că, după ce primește o plată, contractantul plătește sau returnează un procent stabilit în prealabil din fiecare sumă încasată. Indiferent de maniera de plată a mitei, prețurile sunt de obicei majorate artificial sau calitatea mărfurilor și serviciilor este redusă, în vederea recuperării sumelor plătite.

Darea de mită facilitează mai multe alte tipuri de fraudă, cum ar fi falsificarea de facturi, înregistrarea de cheltuieli fictive sau neîndeplinirea specificațiilor contractuale.

Traficul de influență

Traficul de influență în domeniul contractelor și achizițiilor publice se reflectă adesea în: selecția părtinitoare, de exemplu achizițiile nejustificate dintr-o singură sursă (pot exista mai multe contracte atribuite sub plafonul pentru achiziții publice), prețurile excesive nejustificate, produsele achiziționate în număr excesiv, acceptarea calității scăzute și întârzierea sau inexistența livrărilor²¹.

Indicatori de fraudă:

Cel mai frecvent indicator al oferirii de mită și comisioane ilegale este tratamentul favorabil nejustificat acordat unui contractant de către un responsabil pentru contractare într-o perioadă de timp.

Alte semnale de avertizare:

- legături strânse între un responsabil pentru contractare și un furnizor de produse sau servicii;
- creșterea inexplicabilă sau bruscă a averii responsabilului pentru contractare;
- responsabilul pentru contractare efectuează o activitate economică nedeclarată;
- contractantul este cunoscut în domeniul său de activitate pentru acordarea de comisioane ilegale;
- modificări nedocumentate sau frecvente ale contractelor, care conduc la majorarea valorii acestora;
- responsabilul pentru contractare refuză promovarea într-un post în afara domeniului achizițiilor publice;

²¹ Aceștia sunt rezumați adesea ca factori PCCL: Selecție părtinitoare, Preț excesiv, Cantitate excesivă, Calitate scăzută, Livrare întârziată sau inexistentă.

- responsabilul pentru contractare nu depune sau nu completează declarația privind conflictele de interese.

2. Nedecларarea conflictelor de interese

Descrierea sistemului:

O situație de conflict de interese poate apărea atunci când un angajat al organizației contractante are un interes financiar ascuns în ceea ce privește un contract sau un contractant. Un potențial conflict de interese nu poate fi urmărit în instanță dacă este dezvăluit în întregime și aprobat cu promptitudine de către angajator. De exemplu, un angajat poate deține în secret un furnizor sau un contractant, poate înființa o societate-paravan prin intermediul căreia achiziționează produse la un preț majorat artificial sau are un interes ascuns în vânzarea sau închirierea de proprietăți.

Indicatori de fraudă:

- favorizarea inexplicabilă sau în mod excepțional a unui anumit contractant sau vânzător;
- acceptarea continuă a unor lucrări la prețuri ridicate și de calitate scăzută etc.;
- responsabilul pentru contractare nu depune sau nu completează declarația privind conflictele de interese;
- responsabilul pentru contractare refuză promovarea într-un post din afara domeniului achizițiilor publice;
- există indicii potrivit cărora responsabilul pentru contractare efectuează o activitate paralelă.

3. Practici de cooperare secretă

Descrierea sistemului:

Contractanții dintr-o anumită zonă sau regiune geografică sau dintr-o anumită industrie pot încheia acorduri în vederea înlăturării concurenței și majorării prețurilor prin diferite sisteme de cooperare secretă.

Depunerea de oferte de curtoazie

Ofertele de curtoazie, cunoscute și ca „oferte fantomă”, au scopul de a asigura aparența unei licitații concurențiale, fără a se urmări câștigarea acesteia.

Mai mulți ofertanți care cooperează convin să depună oferte la prețuri excesive sau conținând condiții inacceptabile, pentru a favoriza selectarea unui contractant preferat la un preț majorat artificial. Câștigătorul împarte o cotă din profituri cu ofertanții respinși, îi angajează ca subcontractanți sau le permite să câștige alte contracte la prețuri avantajoase. Ofertele de curtoazie pot fi depuse inclusiv de societăți-paravan sau firme afiliate.

Abținerea de la participare

Pentru ca manipularea procedurilor de cerere de oferte să reușească, numărul ofertanților trebuie să fie limitat și toți trebuie să participe la conspirație. Dacă la licitație se alătură un ofertant nou sau necooperant (un așa-numit „sabotor”), majorarea artificială a prețului devine evidentă. Pentru a preveni o astfel de posibilitate, conspiratorii pot oferi mită societăților străine pentru ca acestea să nu își depună ofertele sau pot utiliza mijloace mai agresive pentru a le împiedica să participe la licitație. De asemenea, în încercarea de a-și proteja monopolul, conspiratorii pot constrânge furnizorii și subcontractanții pentru ca aceștia să evite relațiile comerciale cu societățile necooperante.

Rotația ofertelor

Conspiratorii depun oferte de curtoazie sau se abțin să liciteze pentru a permite fiecărui ofertant să depună, prin rotație, oferta cea mai ieftină. Rotația poate avea loc în funcție de zonă geografică – un contractant în domeniul construcțiilor de drumuri primește toate lucrările dintr-o regiune, altă societate primește lucrări în regiunea învecinată – sau în funcție de tipul de activitate, perioadă etc.

Împărțirea piețelor

Întreprinderile participante la înțelegere pot împărți piețe sau linii de producție sau pot conveni fie să nu concureze în propriile zone de influență, fie să o facă prin măsuri de cooperare secretă, precum depunerea de oferte de curtoazie exclusiv. Uneori, la sistemele de cooperare secretă participă angajați – având uneori interese financiare în întreprinderea „concurrentă” – care primesc o cotă din prețurile majorate artificial.

Indicatori de fraudă:

- oferta câștigătoare are un preț prea mare în raport cu estimările de costuri, listele de prețuri publicate, lucrările sau serviciile similare sau mediile la nivel de industrie și prețurile de piață corecte;
- toți ofertanții mențin prețuri ridicate;
- prețul ofertelor scade atunci când la licitație se alătură un ofertant nou;
- rotația ofertanților câștigători în funcție de regiune, tip de activitate, tip de lucrări;
- ofertanții respinși sunt angajați ca subcontractanți;
- configurație anormală a ofertelor (de exemplu, ofertele sunt separate de procentaje exacte, oferta câștigătoare este cu puțin sub pragul de preț acceptat, se încadrează exact în bugetul alocat, este prea mare, prea apropiată, diferența este excesivă, sumele sunt rotunjite, incomplete etc.);

- legături aparente între ofertanți, cum ar fi adrese, angajați sau numere de telefon comune etc.;
- în oferta contractantului sunt incluși subcontractanți aflați în competiție pentru contractul principal;
- contractanții calificați se abțin de la depunerea unei oferte și devin subcontractanți, sau ofertantul cu cel mai scăzut preț se retrage și devine subcontractant;
- unele societăți licitează întotdeauna una împotriva celeilalte, în timp ce altele nu o fac niciodată;
- ofertanții respinși nu pot fi localizați pe Internet sau în nomenclatoarele de societăți, nu au adrese etc. (cu alte cuvinte, sunt societăți fictive);
- există corespondență sau alte indicii potrivit cărora contractanții efectuează schimburi de informații privind prețurile, își alocă teritorii sau încheie alte tipuri de acorduri neoficiale;
- practicile de ofertare prin cooperare secretă au fost constatate în următoarele sectoare și sunt relevante și pentru Fondurile Structurale: asfaltări, construcții de clădiri, activități de dragare, echipamente electrice, construcții de acoperișuri, eliminarea deșeurilor.

4. Oferte discrepante

Descrierea sistemului:

În acest sistem de fraudare, personalul responsabil pentru contractare furnizează unui ofertant favorit informații confidențiale indisponibile celorlalți ofertanți, potrivit cărora, de exemplu, una sau mai multe activități prevăzute într-o cerere de oferte nu vor fi realizate în cadrul contractului (unele activități pot fi formulate în termeni vagi sau pot fi prea dificile, iar ofertantul favorit este instruit cum să liciteze). Astfel de informații permit firmei favorizate să depună o ofertă având un preț mult mai redus față de cel al celorlalți participanți, oferind un preț foarte scăzut pentru activitatea care nu va fi inclusă în contractul final. Depunerea de oferte discrepante este unul dintre cele mai eficiente sisteme de trucare a licitațiilor, manipularea nefiind atât de evidentă precum în alte sisteme utilizate frecvent, cum ar fi achizițiile nejustificate dintr-o sursă unică.

Indicatori de fraudă:

- oferta pentru anumite activități pare a fi nejustificat de scăzută;
- după atribuirea contractului au loc modificări sau eliminări ale cerințelor privind activitățile;
- activitățile pentru care se primesc oferte sunt diferite față de contractul propriu-zis;

- ofertantul are legături apropiate cu personalul responsabil cu achizițiile sau a participat la redactarea specificațiilor.

5. Manipularea specificațiilor

Descrierea sistemului:

Cererile de oferte sau propuneri pot conține specificații adaptate pentru a corespunde calificărilor sau competențelor unui anumit ofertant. Această situație este frecventă în special în cazul contractelor din domeniul IT și alte contracte tehnice.

Specificațiile care sunt prea restrictive pot fi utilizate pentru a exclude alți ofertanți calificați sau pentru a justifica achiziții dintr-o singură sursă și pentru a evita orice concurență.

Un ansamblu de specificații manipulate care favorizează un anumit contractant sugerează corupție.

Indicatori de fraudă:

- doar un singur ofertant sau foarte puțini ofertanți răspund la cererile de oferte ;
- există similitudini între specificații și produsele sau serviciile contractantului câștigător;
- se primesc reclamații din partea celorlalți ofertanți;
- specificațiile sunt semnificativ mai restrânse sau acoperă o sferă mai largă decât în cazul cererilor de oferte anterioare;
- specificații neobișnuite sau nerezonabile;
- acordarea unui număr ridicat de contracte avantajoase unui singur furnizor;
- socializare sau contacte personale între personalul responsabil cu contractarea și ofertanți pe durata procedurii de atribuire;
- cumpărătorul definește un articol folosind denumirea unei mărci comerciale în locul unei descrieri generice.

6. Divulgarea datelor referitoare la licitații

Descrierea sistemului:

Personalul însărcinat cu contractarea, redactarea proiectului sau evaluarea ofertelor poate divulga unui ofertant favorit informații confidențiale, precum bugete estimate, soluții preferate sau date privind ofertele concurente, permițându-i astfel să formuleze o propunere tehnică sau financiară.

Indicatori de fraudă:

- metode ineficiente de control al procedurilor de atribuire, neaplicarea termenelor limită;
- oferta câștigătoare are un preț cu foarte puțin mai scăzut decât următoarea ofertă cu preț scăzut;
- unele oferte sunt deschise în avans;
- sunt acceptate oferte care depășesc termenul limită;
- ofertantul care depune oferta după expirarea termenului este câștigător;
- toate ofertele sunt respinse, iar contractul este reluciat;
- ofertantul câștigător comunică în privat cu personalul însărcinat cu contractarea, prin e-mail sau alte mijloace, în timpul perioadei de atribuire.

7. Manipularea ofertelor

Descrierea sistemului:

Într-o procedură de atribuire controlată insuficient, personalul însărcinat cu contractarea poate manipula ofertele după depunere, în vederea selectării unui contractant favorit (modificarea ofertelor, „pierderea” unor oferte, anularea unor oferte pe motivul unor presupuse erori conținute în specificații etc.);

Indicatori de fraudă:

- reclamații din partea ofertanților;
- metode de control deficiente și proceduri de licitație inadecvate;
- indicii privind modificarea ofertelor după recepție;
- anularea unor oferte pe motivul unor erori;
- un ofertant calificat este descalificat din motive suspecte;
- activitatea nu este relucată, deși numărul ofertelor primite a fost inferior minimului necesar.

8. Atribuirii nejustificate unui singur ofertant

Descrierea sistemului:

Acest sistem este adesea rezultatul corupției, în special dacă metoda este repetată și suspectă.

Aceste atribuiri pot avea loc prin fragmentarea achizițiilor, în scopul evitării plafoanelor de ofertare concurențială, falsificarea justificărilor achizițiilor din sursă unică, redactarea unor specificații foarte restrictive, prelungirea contractelor atribuite anterior în locul relicitării acestora.

Indicatori de fraudă:

- atribuiri în favoarea unui singur ofertant la prețuri superioare sau puțin inferioare plafoanelor de atribuire concurențială;
- achiziții publice desfășurate anterior în condiții concurențiale au devenit neconcurențiale;
- fragmentarea achizițiilor, pentru a evita plafonul de ofertare concurențială;
- cererea de ofertă este transmisă doar unui singur furnizor de servicii.

9. Fragmentarea achizițiilor

Descrierea sistemului:

Personalul însărcinat cu contractarea poate fragmenta o achiziție în două sau mai multe comenzi sau contracte de achiziție în scopul evitării concurenței sau a unei investigații efectuate de o autoritate de management de nivel superior. De exemplu, dacă plafonul este de 250 000 EUR, o achiziție unică de bunuri și servicii în valoare de 275 000 EUR poate fi fragmentată în două contracte – unul pentru bunuri, în valoare de 150 000 EUR, iar altul pentru servicii, în valoare de 125 000 EUR – în scopul evitării procedurii de ofertare.

Fragmentarea achizițiilor (denumită de multe ori *salami slicing*) poate indica un caz de corupție sau alte sisteme de fraudare la nivelul unei organizații contractante.

Indicatori de fraudă:

- două sau mai multe achiziții consecutive și asemănătoare de la același contractant, situate imediat sub plafoanele de acordare concurențială sau sub limita de la care se efectuează investigații de către cadrele de conducere.
- separarea nejustificată a achizițiilor, de exemplu contracte separate pentru manoperă și materiale, fiecare având o valoare inferioară plafoanelor de ofertare;
- achiziții consecutive la valori situate imediat sub plafoane.

10. Combinarea contractelor

Descrierea sistemului:

Un contractant având mai multe comenzi similare poate percepe aceleași costuri de personal, onorarii sau cheltuieli similare pentru mai multe comenzi, ceea ce determină suprafacturarea.

Indicatori de fraudă:

- facturi similare prezentate pentru activități sau contracte diferite;
- contractantul facturează mai mult de o activitate pentru aceeași perioadă de timp.

11. Stabilirea incorectă a costurilor

Descrierea sistemului:

Un contractant poate comite o fraudă prin facturarea cu intenție a unor costuri care nu sunt permise sau rezonabile sau care nu pot fi alocate în mod direct sau indirect unui contract. Costurile de manoperă sunt mai susceptibile să fie utilizate abuziv decât costurile materialelor deoarece, în teorie, costurile cu forța de muncă pot fi percepute pentru orice contract.

Costurile cu forța de muncă pot fi manipulate prin crearea de fișe de pontaj fictive, modificarea fișelor de pontaj sau a documentației aferente sau simpla facturare a unor costuri majorate artificial pentru forța de muncă, fără documente justificative.

Indicatori de fraudă:

- sume excesive sau neobișnuite percepute pentru forța de muncă;
- sumele percepute pentru forța de muncă nu sunt reflectate de evoluția lucrărilor prevăzute de contract;
- modificări evidente ale fișelor de pontaj;
- nu se găsesc fișele de pontaj;
- pentru aceleași costuri ale materialelor se percep sume în mai multe contracte;
- costurile indirecte sunt facturate drept costuri directe.

12. Manipularea prețurilor

Descrierea sistemului:

Manipularea prețurilor în cadrul contractelor are loc atunci când contractanții nu pun la dispoziție date curente, complete și exacte privind costurile sau prețurile în propunerile de prețuri, ceea ce are ca rezultat creșterea prețului contractului.

Indicatori de fraudă:

- contractantul refuză, amână sau nu poate furniza documente justificative privind costurile;
- contractantul furnizează documente incorecte sau incomplete;
- informațiile privind prețul nu mai sunt valabile;
- prețuri ridicate comparativ cu contracte similare, liste de prețuri sau medii la nivel de industrie;

13. Neîndeplinirea specificațiilor contractului

Descrierea sistemului:

Contractanții care nu îndeplinesc specificațiile contractului și apoi declară în mod fals și cu bună știință că le-au îndeplinit comit o fraudă.

Exemple de astfel de sisteme includ utilizarea de materiale de construcție care nu respectă standardele, componente de calitate inferioară, fundații necorespunzătoare în cazul lucrărilor de construcție a drumurilor etc. Motivul este, în mod evident, creșterea profiturilor prin reducerea costurilor, evitarea penalizărilor pentru nerespectarea termenelor limită etc. Multe astfel de sisteme sunt dificil de detectat în absența unor inspecții sau teste amănunțite efectuate de experți independenți în domeniu. Există totuși posibilitatea ca autorii fraudelor să încerce să mituiască inspectorii.

Indicatori de fraudă:

- discrepanțe între rezultatele testelor și inspecțiilor, pe de o parte, și clauzele și specificațiile contractului, pe de altă parte;
- absența certificatelor sau documentelor de testare sau inspecție;
- calitate inferioară, activitate nesatisfăcătoare și număr mare de reclamații;
- în documentele contabile ale contractantului există indicii potrivit cărora contractantul nu a achiziționat materialele necesare lucrărilor, nu deține sau nu a închiriat echipamentul necesar pentru efectuarea lucrărilor sau nu dispune de suficienți lucrători pe șantier. (NB: această verificare încrucișată se poate dovedi utilă).

14. Facturi false, duble sau cu prețuri excesive

Descrierea sistemului:

Un contractant poate prezenta cu bună știință facturi false, duble sau cu prețuri excesive, acționând pe cont propriu sau în cooperare cu angajați responsabili cu procesul de contractare în urma coruperii acestora.

Indicatori de fraudă:

- mărfuri sau servicii facturate nu se află în inventar sau nu pot fi localizate;
- nu există confirmări de primire a unor bunuri sau servicii facturate;
- comenzile de achiziție pentru unele bunuri sau servicii facturate sunt inexistente sau suspecte;
- registrele contractantului nu indică finalizarea lucrărilor sau efectuarea cheltuielilor necesare;
- prețurile de facturare, sumele, descrierile sau datele privind articolele depășesc sau nu corespund cu prevederile contractuale, comanda de achiziție, fișele de magazie, inventarul sau rapoartele de producție;
- facturi multiple cu sumă, număr, dată etc. identice;
- subcontracte în cascadă;
- plăți în numerar;
- plăți către societăți off-shore.

15. Furnizori de servicii fictivi

Descrierea sistemului:

a) Un angajat poate autoriza plăți către un vânzător fictiv, urmărind în acest fel să deturneze fonduri. Sistemul este utilizat frecvent în situațiile în care nu există o separare a atribuțiilor de întocmire a cererii, recepție și plată.

b) Contractanții pot înființa societăți fictive pentru a depune oferte de curtoazie în cadrul unor sisteme de cooperare secretă, în vederea majorării artificiale a costurilor sau, pur și simplu, a emiterii de facturi false.

Experiența a arătat că autorii fraudelor au tendința de a utiliza denumiri de societăți similare denumirilor unor societăți reale.

Indicatori de fraudă:

- furnizorul de servicii nu poate fi găsit în nomenclatoarele de societăți, pe Internet, cu ajutorul motorului de căutare Google sau al altor motoare de căutare etc.;
- adresa furnizorului de servicii nu poate fi găsită;
- adresa sau numărul de telefon ale furnizorului servicii sunt incorecte;

- este folosită o societate off-shore.

16. Substituția produsului

Descrierea sistemului:

Substituția produsului se referă la înlocuirea, fără știința cumpărătorului, a produselor prevăzute în contract cu unele de calitate inferioară. În cel mai rău caz, substituția produselor poate pune în pericol viața, de exemplu deficiențe ale infrastructurii sau clădirilor. Substituția este o opțiune atractivă în special în cazul contractelor care prevăd utilizarea de materiale costisitoare, de calitate superioară, care pot fi înlocuite cu produse mult mai ieftine, cu aspect similar. Substituția implică de multe ori componente care nu pot fi detectate cu ușurință. De asemenea, atunci când au loc inspecții pot fi prezentate eșantioane special create, pentru a induce în eroare.

Indicatori de fraudă:

- ambalaje neobișnuite sau generice: ambalajul, culorile sau forma diferă de norme;
- discrepanțe între aspectul așteptat și cel real;
- numerele de identificare a produsului diferă de numerele publicate sau cele de catalog sau de sistemul de numerotare;
- număr de defecțiuni înregistrat în cadrul testelor sau în utilizare peste medie, înlocuiri anticipate sau costuri ridicate de întreținere și de reparație;
- certificatele de conformitate sunt semnate de persoane necalificate sau neautorizate;
- diferențe semnificative între costurile estimate și cele reale ale materialelor;
- contractantul nu a respectat graficul lucrărilor, dar recuperează întârzierile cu rapiditate;
- numere de serie atipice sau șterse; numerele de serie nu corespund sistemului de numerotare al producătorului autentic;
- numerele sau descrierile facturii sau ale obiectelor de inventar nu corespund datelor din ordinul de achiziție.

FRAUDA ÎN DOMENIUL SUMELOR PERCEPUTE PENTRU FORȚA DE MUNCĂ ȘI AL SERVICIILOR DE CONSULTANȚĂ

Sisteme de fraudare comune și recurente și indicatorii de fraudă relevanți (semnale de avertizare)

Prezenta anexă prezintă sisteme de fraudare comune și recurente, împreună cu o descriere a sistemului și indicatorii de fraudă relevanți în domeniul serviciilor de consultanță.

Cel mai important mijloc de control din sistemul de contabilitate a costurilor pentru forța de muncă este angajatul individual și acceptarea de către acesta a responsabilității de a înregistra cu exactitate timpul de lucru efectuat.

Aceasta este o listă neexhaustivă a unor sisteme general recunoscute:

1. Costurile suportate cu forța de muncă

Descrierea sistemului:

Fără o verificare externă independentă și la fața locului, costurile cu forța de muncă sunt foarte ușor de manipulat. Un angajator poate pretinde, cu bună știință, perioade de lucru fictive, directe sau indirecte. Aspectul esențial de urmărit este dacă sumele pentru timpul de lucru al angajatului sunt percepute în mod adecvat pentru proiectul la care s-a lucrat efectiv. (Nu pot exista documente ale unor părți terțe care să ateste costurile cu forța de muncă, cum ar fi facturi, comenzi de achiziție etc.).

Indicatori de fraudă:

- moduri diferite de percepere a sumelor;
- modificări neașteptate și semnificative ale modului de percepere a sumelor;
- scăderea sumelor percepute pentru proiecte/contracte cu plafoane depășite sau urmând a fi depășite;
- procentajul angajaților pentru care se înregistrează costuri indirecte este disproporționat;
- un număr mare de angajați sunt transferați de la costuri directe la costuri indirecte sau viceversa;
- aceiași angajați sunt transferați în mod constant de la costuri directe la costuri indirecte sau viceversa;
- sisteme deficitare de control intern al sumelor percepute pentru timpul de lucru, precum semnarea în avans a fișelor de pontaj ale angajaților, completarea fișelor de pontaj ale angajaților de către supraveghetor, completarea fișelor de pontaj cu creionul sau la finalul perioadei de plată;

- orele de lucru și sumele reale se află constant la limita bugetului sau imediat sub aceasta;
- utilizarea unor intrări în registrele zilnice prin care se efectuează modificări, în vederea transferării costurilor între contracte, cercetare și dezvoltare, activități comerciale;
- creșteri și descreșteri semnificative ale sumelor percepute unor conturi sensibile;
- sumele pentru timpul de lucru al angajaților sunt percepute diferit în raport cu costurile de călătorie asociate.

2. Neplata orelor suplimentare

Descrierea sistemului:

Un angajator poate pretinde, cu bună știință, efectuarea de ore suplimentare false atunci când acestea nu sunt compensate în mod neoficial prin, de exemplu, acordarea de concedii suplimentare. Aspectul esențial de urmărit este dacă sumele pentru timpul de lucru al angajatului sunt percepute în mod adecvat pentru proiectul la care s-a lucrat efectiv. Nu există documente ale unor părți terțe.

Indicatori de fraudă:

- personalul este obligat să desfășoare activități suplimentare neplătite în cadrul mai multor proiecte – directe și indirecte;
- angajații salariați înregistrează doar orele de lucru normale efectuate în fiecare zi, pentru o perioadă mai lungă de timp;
- neplata orelor suplimentare și acordarea de bonusuri pe baza orelor suplimentare lucrate, potrivit indicațiilor conducerii;
- lucrările pentru contractele/proiectele al căror plafon de cheltuieli a fost depășit se desfășoară doar în timpul suplimentar neplătit.

3. Servicii de consultanță/profesionale

Descrierea sistemului (pe baza unui caz real):

Serviciile erau însoțite de contracte de consultanță detaliate, cu facturile și rapoartele aferente. Aspectele acoperite erau relevante pentru operațiunile contractantului și ofereau recomandări adecvate privind eficientizarea anumitor activități. Contractantul a pus în aplicare majoritatea recomandărilor. Contractele aplicabile conțineau toate explicațiile necesare, iar onorariile au fost considerate rezonabile.

Cu toate acestea, serviciile unora dintre societățile contractate nu fuseseră utilizate anterior. Contractele nu descriau serviciile care urmau a fi furnizate de către societăți, dar prezentau în detaliu persoanele care urmau să ofere serviciile și onorariile pe oră

percepute. CV-urile persoanelor nu erau disponibile. Onorariile societăților noi erau mai ridicate. Reprezentanții societății nu au putut explica onorariile mai mari sau natura serviciilor care urmau să fie oferite.

În plus, facturile emise de aceste societăți pentru serviciile suplimentare prestate nu descriau caracteristicile acestora, menționând doar numărul contractului. Costurile erau reprezentate sub formă de sumă forfetară, fără o defalcare în funcție de orele lucrate, tariful orar, cheltuielile de călătorie sau alte cheltuieli. Nu existau rapoarte de călătorie sau rapoarte de sinteză. Nu existau informații suplimentare privind aceste societăți; angajatorul nu a putut oferi decât asigurări verbale privind serviciile furnizate.

În sfârșit, adresa de corespondență de pe facturi era o casuță poștală, iar societățile nu apăreau în lista abonaților telefonici.

Indicatori de fraudă:

- nu există acorduri sau contracte încheiate oficial; cu toate acestea, se plătesc sume mari pentru „servicii prestate”, pe baza unor facturi conținând date insuficiente;
- există acorduri sau contracte oficiale, dar acestea sunt vagi în ceea ce privește serviciile care urmează a fi prestate, și nu există facturi detaliate, rapoarte de călătorie sau studii care să justifice cheltuielile;
- serviciile plătite au fost utilizate pentru obținerea, distribuirea sau utilizarea unor informații sau date protejate prin legi sau regulamente;
- serviciile plătite aveau scopul de a influența în mod ilegal conținutul unei cereri, evaluarea unei propuneri sau estimări de preț, selecția de surse pentru atribuirea de contracte sau negocierea unui contract, a unei modificări sau a unei revendicări. Nu este important dacă atribuirea se face de către contractantul principal sau un subcontractant de la orice nivel;
- serviciile plătite au fost obținute sau efectuate prin încălcarea unui statut sau a unui regulament care interzice practicile antreprenoriale nelociale sau conflictele de interese;

4. Categoriile de forță de muncă

Descrierea sistemului (pe baza unui caz real):

Propunerea unui contractant privind reînnoirea unui contract de tip „timp și materiale” (T&M), care fusese atribuit anual în ultimii doi ani, arăta că tarifele orare suportate erau semnificativ mai reduse decât tarifele propuse, cu excepția celor administrative. La momentul depunerii ofertelor, propunerea inițială prevedea un număr complet de angajați. După atribuirea contractului, contractantul a angajat/utilizat personal remunerat la un nivel inferior celui propus. Calificările unora dintre noii angajați nu îndeplineau cerințele din cererea de ofertă. Contractantul plasase mai mulți dintre noii angajați în categorii de forță de muncă pentru care nu erau calificați.

Indicatori de fraudă

- diferențe semnificative între costurile sau cantitățile unitare propuse și cele reale, fără modificarea corespunzătoare a sferei lucrărilor sau a descrierii posturilor;
- facturarea fiecărui serviciu se făcea constant la nivelul maxim stabilit în contract. Specificarea în contract/comandă a numărului de ore care trebuie facturate reprezintă o excepție;
- anumite persoane propuse ca „angajați cheie” nu lucrează în cadrul contractului;
- personalul propus nu corespunde forței de muncă existente. Este necesară angajarea unui număr considerabil de persoane. Numărul persoanelor nou angajate este semnificativ mai redus decât în propunerile inițiale;
- competențele angajaților nu satisfac cerințele specifice pentru categoria de forță de muncă sau cerințele contractuale;
- timpul de lucru al angajaților este înregistrat ca indirect de către societate, dar este înregistrat ca direct în scopul contractului;
- sumele percepute pentru timpul de lucru al partenerilor, funcționarilor, supraveghetorilor și al altor angajați nu respectă termenii contractuali sau politicile și procedurile contabile ale societății.

PROCEDURA DE RAPORTARE A FRAUDELOR LA OFICIUL EUROPEAN DE LUPTĂ ANTIFRAUDĂ (OLAF)

Autoritățile de management sau altă autoritate desemnată pentru raportarea neregulilor și fraudelor la OLAF:

Raportare trimestrială în conformitate cu Regulamentele (CE) nr. 1681/94 și (CE) nr. 1831/94 ale Comisiei pentru cazurile privind perioada de programare 2000-2006 și în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 1828/2006 al Comisiei (articolele 27-36) pentru cazurile privind perioada de programare 2007-2013.

Instrucțiuni specifice pentru autoritățile de audit²²:

Un auditor desfășoară o activitate de audit în vederea obținerii asigurării rezonabile că sistemele de control și gestiune funcționează cu eficacitate, astfel încât cheltuielile certificate să fie legale și reglementare. Nu este necesar ca auditorii să posede competențe de detectare și investigare a fraudelor. Cu toate acestea, chiar și atunci când un auditor obține o asigurare rezonabilă, acesta trebuie să își păstreze scepticismul profesional²³ pe întreaga durată a auditului. Dacă, în timpul evaluării riscurilor, al planificării auditului și al testelor sistemice și de fond, auditorul concluzionează că circumstanțele indică o posibilă fraudă, trebuie să cunoască maniera de abordare a suspiciunii de fraudă și modul de raportare a acesteia.

Suspiciunea de fraudă **nu este comunicată entității auditate în cauză** (în vederea prevenirii dispariției elementelor de probare a fraudei).

Auditorii trebuie să informeze autoritatea de management sau o altă autoritate desemnată să raporteze la OLAF neregulile constatate în ceea ce privește suspiciunea de fraudă (cu excepția cazului în care suspiciunea de fraudă privește autoritatea de management sau alt organism responsabil desemnat), pentru a permite acesteia să adopte toate măsurile necesare pentru apărarea intereselor financiare ale Comunității, inclusiv coordonarea cu organismele naționale având competențe de urmărire a fraudelor/neregulilor.

Instrucțiuni generale pentru cetățenii UE:

Oricine poate informa OLAF în legătură cu suspiciuni de fraudă sau corupție care afectează interesele financiare ale Uniunii Europene. Regula generală este: cu cât informațiile sunt

²² Direcția Generală pentru Politică Regională și Direcția Generală pentru Ocuparea Forței de Muncă, Probleme Sociale și Șanse Egale au stabilit proceduri interne proprii de raportare a fraudelor pentru proprii auditori și angajați.

²³ ISA 240- Responsabilitatea auditorului de a lua în calcul existența unei fraude în cadrul unui audit al situațiilor financiare definește scepticismul profesional ca „o atitudine care include o minte iscoditoare și evaluarea critică a probelor de audit”. (IFAC, „*Handbook of International Auditing, Assurance, and Ethics Pronouncements*”)

transmise mai rapid și mai detaliat, cu atât mai bine. De asemenea, trebuie furnizate orice documente care pot susține informațiile.

În acest cadru, un rol esențial revine Rețelei comunicatorilor antifraudă (OAFCN) (*), care include purtătorul de cuvânt al OLAF, purtătorii de cuvânt responsabili pentru relații publice și ofițerii de comunicare din cadrul serviciilor naționale de investigații cu care OLAF cooperează în statele membre.

(*) http://ec.europa.eu/anti_fraud/olaf-oafcn/en.html

OLAF poate fi contactat în toate limbile oficiale în următoarele moduri:

- Prin poștă, la adresa: European Commission, European Anti-Fraud Office (OLAF), Investigations+Operations, B-1049 Brussels, Belgia
- Prin e-mail, la adresa: OLAF-COURRIER@ec.europa.eu
- La numărul de [telefon gratuit \(http://ec.europa.eu/anti-fraud\)](http://ec.europa.eu/anti-fraud)

Toate datele de contact: http://ec.europa.eu/anti_fraud/contact_us/index_en.html